

Cirkulärnr: 1993:197
Diariernr: 1993:2537
Handläggare: AnnaCarin Grandin
Ted Lindqvist
Avdsek: SAM Fastighet
Datum: 1993-12-15
Mottagare: Kommunstyrelse
Grundskola
Gymnasieskola
Barnomsorg inkl förskola
Fastigheter
Rubrik: Statliga föreskrifter för luftkvalitet
Bilagor: AFS 1993:5

Handläggare:
AnnaCarin Grandin
Ted Lindqvist

1993-12-15

Kommunstyrelse
Grundskola
Gymnasieskola
Barnomsorg inkl förskola
Fastigheter

Statliga föreskrifter för luftkvalitet

Arbetskyddsstyrelsens kungörelse "Ventilation och luftkvalitet" (AFS 1993:5) träder i kraft den 1 januari 1994. Kungörelsen innehåller föreskrifter om ventilation och luftkvalitet i arbetslokaler samt allmänna råd om tillämpningen. Föreskrifterna berör i stor utsträckning kommunernas lokaler, framförallt skolor och daghem, som utgör en övervägande del av kommunernas fastighetsbestånd.

I föreskriften § 3, 2 st anges: "I arbetslokal där luftföroreningar huvudsakligen uppkommer genom personbelastning kan koldioxidhalten användas som en indikator på att luftkvaliteten är tillfredsställande. I dessa lokaler skall eftersträvas att hålla koldioxidhalten under 1000 ppm".

Kontroll av efterlevnaden av Arbetskyddsstyrelsens föreskrifter utförs av Yrkesinspektionen. Vi befarar att kontrollerna av luftkvaliteten till stor del kommer att baseras på gränsvärdet 1000 ppm koldioxidhalt. Kommunförbundet får med anledning härav framföra följande:

Gränsvärdet skall inte uppfattas som ett absolut krav

Formuleringen "I dessa lokaler skall *eftersträvas* att hålla koldioxidhalten under 1000 ppm" innebär att gränsvärdet inte får uppfattas som ett absolut krav. I kommentarerna till föreskrifterna anges också: "Koldioxidhalten skall inte ses som ett medelvärde över en dag, inte heller som ett takvärde som aldrig får överskridas." Vid tillämpningen av föreskrifterna är det därför av stor vikt att koldioxidhalten endast uppfattas som en indikator på förhållandet mellan lokalens personbelastning och ventilation. Koldioxidhalten utgör således inte något absolut mått på luftkvalitet.

Detta innebär att kommunerna har anledning att visa stor återhållsamhet vid beslut om investeringar i mekanisk ventilation som enbart baseras på koldioxidhalten i en lokal.

Fler faktorer som påverkar inomhusmiljön

Självfallet skall en god inomhusmiljö eftersträvas i alla arbetslokaler. Inomhusmiljön beror emellertid av ett flertal faktorer där koldioxidhalten endast är en komponent bland många andra. Det är klarlagt att halten koldioxid som *ensam* faktor endast vid mycket höga halter påverkar människans hälsa i negativ riktning. Undersökningar utförda av FOA visar t ex att halter först vid över 30 000 ppm kan orsaka fysiologiska störningar som nedsätter prestationsförmågan.

Koldioxidhalten kan nedbringas i lokaler utan mekanisk ventilation. Åtgärder såsom vädring, schemaläggning, kortare arbetspass och anpassning av antalet personer i en lokal kan i många fall sänka koldioxidhalten utan kostnadskrävande ventilationsåtgärder.

Undersökningar visar att fler faktorer än koldioxidhalten är avgörande för luftkvaliteten och inomhusklimatet. Många besvär hos de människor som vistats i de undersökta lokalerna kan hänföras till alltför torr luft, dvs för låg luftfuktighet, fel temperatur, elektromagnetiska fält, emissioner och buller mm. Några av dessa besvär kan förstärkas och i vissa fall få en direkt skadlig effekt på människor vid ökad luftomsättning, även om koldioxidhalten sjunker.

Kommunförbundet menar därför att det vore olyckligt att vid tillämpningen av Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter tillmätta koldioxidhalten alltför stor betydelse, eftersom sambandet mellan människors hälsa och koldioxidhalten är mycket svagt.

Ekonomiska konsekvenser

En strikt tillämpning av föreskrifterna innebär investeringar för flera miljarder kronor i Sveriges kommuner. Enbart i Göteborg beräknas ventilationsåtgärderna kosta ca 800 miljoner kronor. Därtill kommer ökade driftskostnader. Det kan ifrågasättas om kostnaderna i flertalet fall står i rimlig proportion till nyttan.

Det kan i dagsläget inte anses klarlagt att inomhusklimatet på något avgörande sätt förbättras genom att koncentrera de kommunala insatserna till investeringar i mekanisk ventilation.

Diskussion kring tillämpningen av föreskrifterna

Med anledning av vad som ovan konstaterats kommer vi att ta upp en diskussion med berörda statliga verk och myndigheter. Vi menar att riktvärdet 1000 ppm har fastställts av Arbetarskyddsstyrelsen utan tillräckligt underlag för hur människors hälsa påverkas och utan kunskap om de ekonomiska konsekvenserna. I det fortsatta arbetet kommer förbundet i första hand initiera en ytterligare utvärdering av den forskning som bedrivs inom området.

Frågor med anledning av ovanstående besvaras av AnnaCarin Grandin, tfn 08-772 45 16, eller Ted Lindqvist, tfn 08-772 45 19.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Avdelningen för samhällsbyggnad och miljöpolitik

Jan Söderström

Bilaga
AFS 1993:5